

IT-TIELET HADD TAL-GHID KBIRA HI L-MAHFRA LI REBHILNA KRISTU!

Contributed by Frans Galea
Saturday, 14 April 2018

Din
hija il- Liturgija tat-tielet Hadd ta' l-Ghid (2018) bi hsbijiet min Joe Rapa.

L-G'id

mhux !urnata wa'da imma 'amsin jum!
Festa twila 'amsin jum! Matul
dawn il-'amsin jum ta'’ Festa hu projbit g'an-Nisrani li jsum, jag'mel penitenza
jew ji a"ad minn xi 'a!a. &afna ma
jifhmux dan il-g'ala. Forsi ja'sbu li
din il-Festa tag'laq b'’mod trijunfanti l-Istorja ta'’ esù li wera li t-tajjed
jirba' fuq il-'aljn. Imma din mhix
risposta tajba bil-lejjed. Jekk f'’dawn
il-'amsin jum ta'’ Festa int m'’intix fer'an u m'’g'andekx is-sliem f'’qalbek,
allura wie'ed ikollu jistaqsik x'’tip ta'’ Nisrani int. Jew tisma'’ min jg'idlek: Jien jog'lobni
l-Milied 'afna iktar mill-G'id g'ax ifakkarni fi tfuliti, u l-affarijiet li
kienu jferr'uni dak in-nhar fil-Milied g'adhom iferr'uni sal-lum. Jew, addirittura
hawn min jg'idlek li j'ossu mqanqal jattendi b'’devozzjoni ic-celebrazzjoni ta'’
&amis ix-Xirka u fuq kollox tal- img'a l-Kbira, imma mbag'ad l-G'id...
insomma... spe jalment il-Velja ta'’ bil-lejl li hi tant twila u ma nifhimhiex.

L-ewwelnett

il-Misteru tal-G'id huwa l-qalba u l-qofol tal-Kristjane|mu. Huwa l-A'bar li l-Kristjane|mu g'andu
g'ad-dinja. Dan il-Misteru ma jxandarx
biss Qawmien, imma qablu it-tbatija u l-Mewt, g'ax minn dawn 'are!
il-Qawmien. L-G'id huwa t-Tridu kollu li
elebrajna: il- &amis, il- img'a u s-Sibt bil-lejl. L-G'id huwa l-g'an li g'alih Kristu tg'abba
b'’!isem tqil bid-dnub u l-mewt tag'na, f'’!uf ta'’ Ver!ni u twieled f'’g'ar. Il-Misteru tal-G'id mhux
biss l-g'an
tal-Inkarnazzjoni ta'’ Kristu imma wkoll, u dan hu mportanti li nifhmuh, huwa
l-g'an tal-ejstenza tieg'i u tieg'ek. G'alhekk, l-G'id huwa, intimament,
il-Festa tag'na, il-Festa tal-bnedmin.
G'ax Kristu miet u qam mill-mewt b'’risq tag'na, g'ax ne|istu a'na, g'ax
g'andna b|onn ta'’ Salvazzjoni.

Kemm

hawn min jifhem il-b|onn ta’ Salvazzjoni llum?

Il-bniedem dejjem hu aljenat. Hu jilg'ab. Hu jgatta’ l-'in. Jilg'ab u jgatta’ l-'in bix-xog'ol, bil-familja, bil-passatempj, b’dak li jixtri, b’dak li jilbes u jiekol, bl-a'barijiet li jisma’, bid-dnub... u 'afna drabi anke bir-reli|jon. Dawn kollha jistg'u ikunu droga g'alih li jorbtuh ma’ ejistenza li fil-fond hi bla sens.

Hu ma jindunax. Imbag'ad tili

marda f’daqqa, jew a'bar li treg'du... u x’wa'da din! Il-bniedem minn dejjem t'abat kemm fela' biex jag'mel minn din il-'ajja il-bidu u t-tmiem ta’ kollox. Imbierek il-bniedem li s-Salib jifta'lu g'ajnejh li dan kollu hu qerq. G'andu

b|onn Salvazzjoni !a minn hawn. Mhux qed

nitkellmu biss fuq &ajja o'ra. Meta

l-bniedem jikseb kollox fuq din l-art, jinduna x’inhi tassew din il-'ajja. Il-fer' etern li jfittex ma jakkwistax b’kemm ikollu. Din hi l-esperjenza tal-bniedem.

Hemm triq o'ra. Hemm Salvazzjoni

li hu ma jistax jakkwista; li &addie'or akkwista g'alih.

Jekk

Kristu kellu Salib, anke jien u int g'andna ie'or. Jekk dan is-Salib qatel il-!isem mg'obbi

bid-dnubiet tal-o'rajn li kellu Kristu, anke s-Salib tag'na joqtolna,

jisirqilna l-&ajja, jdallmilna l-el|istenza tag'na. Imma s-Salib ta’ Kristu feta'lu t-triq lejn

il-Glorja wa'danija li teljisti, il-milja tal-&ajja. Quddiem il-bniedem li g'alih is-Salib hu bla

sens, Kristu arrat purtiera tqila biex il-bniedem jara x-xenarju veru

tal-el|istenza tieg'u: li kollox hu l-G'id; li kollox fih sens; li kollox miexi

lejn dak li hu fettex g'alxejn fl-affarijiet tad-dinja. L-G'id huwa l-Festa l-Kbira tag'na g'ax min

jemmen, miet u rxoxta. L-img'oddi g'adda

u di!a minn hawn tibda &ajja !dida li l-mewt m’g'andhiex iktar setg'a fuqha.

L-Ewwel

Qari

Imma

biex il-bniedem jg'addi mill-pro ess meravilju| tal-G'id fil-&ajja tieg'u, biex

f’&ajtu sse" din il-mog'dija, dan il-passa!!, din il-bidla stupedna mill-irbit

tal-bija’ tal-mewt g'all-'elsien totali fi Kristu rebbie' fuq dak kollu li

joqtolna... biex ise" dan hemm b|onn il-Grazzja ta’ Alla. Il-kelma “Grazzja” hi 'afna mportanti g'alina

l-Insara. G'al min hu biss reli|ju| ma

tantx. Min hu biss reli|ju| jemmen li hu

jiddependi kollox. G'all-bniedem reli|ju|, huwa l-bniedem fi - entru. G'an-Nisrani, huwa Kristu u l-Misteru

tal-G'id li huma fi - entru u mhux l-isforzi u l-merti tieg'u. In-Nisrani ma jid'aq bih 'add! Hu jaf li l-bniedem m’g'andux

'ila jg'ix

il-Qdusija, lanqas il-qaddisin. Huwa

Kristu li ja'taf lill-bniedem u jtellg'u mill-bir tar-rejaltà mwaqqa’

tieg'u. U hawn tid'il il-Grazzja.

Il-kelma

“Grazzja” tisser rigal mog'ti b'xejn, gratis, bla mist'oqq. Il-Grazzja mhix il-paga; li l-addiem jaqla; b'xog'olu. Dik g'andu dritt g'aliha. Il-“Grazzja” hi 'a!a o'ra. Hi rigal ta' Alla li l-ebda xog'ol u merti tal-bniedem ma jist'oqquha. Meta tir eviha, int tibqa; mbellah u sorpriji bil-leneroġità ta' Alla. Il-Fidi hi “Grazzja”, l-ikbar “Grazzja”; li jista' jag'tik Alla. Li int tid'ol, tassew tid'ol fil-Misteru tal-G'id u tag'raf x'g'amel g'alik Kristu, x'wirt akkwistalek... din tkun tassew Grazzja, g'ax 'add minnha mhu kapa i jakkwista dan bil-'ila tieg'u. Din hi 'ajja l'dida, natura l'dida. Hawn ma jg'odx it-tag'lim jew kemm taf dwar Kristu. Ma jg'oddx int min int. Tista' tkun l-ikbar midneb... tmisssek il-Grazzja u jinfet'ulek g'ajnejk u tara kolloxx l'did.

Pietru

kien wie'ed minn dawn. Quddiemu kellu l-istess nies li 'amsin jum qabel kienu sallbu lil Kristu. Hu jxandrilhom il-Kerigma. Ixandrilhom l-G'id. L-A'bar it-Tajba. Jg'idilhom 'wejje! kbar. Dnubhom kien ma'fur g'ax waqt li kienu qed joqtlu lil Kristu, kienu qed ji!u mpattija dnubiethom kollha. Kristu kien qed imut g'al dawk li kienu qed joqtluh! U mag'hom kien hemm a'na. Din hi A'bar g'alina llum. L-umanità kollha qatlet lil Kristu. Id-dnub tieg'i u tieg'ek. Imma jekk jien ma nag'rafx dnubi, dan kollu hu bla sens g'alija. Issa billi noqg'od in'ares lejn Kristu msallab u nemozzjona ru'i u ng'id kemm bata... ming'ajr ma nag'raf ir-reġaltà mo'bija li l-'ajen tieg'i inaqad mal-'ajen ta'; kul'add, in'abar fi xkora wa'da u Kristu qered din l-ixkora tal-mewt billi patta Hu g'aliha... jekk ma nag'rafx dan...

G'alhekk

“dan il-qari naraw lil Pietru, l-ewwel juri dnuhu lill-poplu. Wera kura!! hawn, kura!! lej mill-Ispirtu s-Santu li r ieva bi Grazzja! &add ma jridek turih dnuhu. Imma m'hemmx g'arfien ta' Kristu ming'ajr dan. Il-poplu nduna. Din Grazzja o'ra! Talbu x'g'andhom jag'mlu biex je'lsu mid-dejn enormi li kellhom. Indiema! U Pietru jg'idilhom: soluzzjoni wa'da hemm ‐ li wie'ed jemmen li l-Missier bag'at lil Ibnu biex ikun il- &aruf li jmut g'all-mer'la.

Qari

mill-Ktieb tal-Atti tal-Appostli. 3,
13-15. 17-19

“Dak il-mien: Pietru qal lill-poplu: ‘Alla ta' Abraham, Alla ta' Ijakk, u Alla ta' akobb, Alla ta' missirijietna gglorifika lill-qaddej tieg'u, esù, li intom ittradejtuh u 'adtuh quddiem Pilatu, g'alkemm dan kien qatag'ha li jtilqu. Intom 'adtu l-Qaddis u l-ust, tlabtu l-'elsien ta' wie'ed qattiel u qtiltu lill-Awtur tal-'ajja. Imma Alla qajjmu mill-imwiet, u ta' dan a'na xhieda.

Issa, 'uti, jiena naf li kemm intom u kemm il-kapijiet tag'kom, g'amiltu dan g'aliex ma kontux tafu. Imma b'hekk Alla temm dak li hu kien 'abbar sa minn qabel b'fomm il-profeti, jilifieri, li l-Messija tieg'u kellu jbati. Indmu, mela, u er!g'u lura minn dnubietkom biex jin'afrikkom.”

Salm Responsorjali

Is-Salmi huma l-Liturlija tal-ajja g'ax huma ji elebraw il-ajja kollha, ji elebraw il-mumentu kollha tal-ejstenza tag'na. Is-Salmi huma l-mod kif ja'sibha Alla fuq id-dlam u d-dawl li minnhom hi mag'mula l-ajja; fuq id-dwejjaq u l-fer'; fuq it-ta'bit u l-mistrie'; fuq il-blonn ta'ajja; g'ajnuna u t-tif'ir g'all-g'ajnuna mog'tija. Is-Salmi huma l-ajja tag'na. B'al kollox huma Grazzja, rigal mhux mist'oqq. Imbierrek min it-Talb tieg'u g'andu t-tonalita' tas-Salmi. Imbierrek min g'al kull sitwazzjoni ejstenzjali li jsib ru'u fiha, mill-ewwel ja'bat ma' mo"u Salm adattat. Hieni l-bniedem li jitlob bit-Talb stess ta'ajja!

Is-Salmi illum m'g'adhomx iktar il-prerogattiva tal-qassisin. Dan lara fl-img'oddi g'ax kwalji l-qassisin biss kienu jafu jaqraw. Illum is-Salmi saru wkoll it-Talba tal-laj i, u j'ajja iktar g'ada mil-lum.

Salm 4, li g'andna parti minnu illum, huwa t-Talba ta'bniedem mimli fidu ja' f'ajja. Ara ma jkunx hawn min ja'seb li min jimxi wara Kristu se je'les mit-ta'bit jew mis-slaleb. Ara ma jkunx hawn min jimxi; wara Kristu biex jixtriH 'alli jag'mel li jkollu ajja

ming'ajr problemi. Sakemm qeg'din f'’din
 id-dinja, qal esù, inbatu jkollna.
 It-tbatija hi parti min-nis!a tal-ajja.
 Imma x'’differenza bejn wie'ed li jid'ol fit-tbatija mimli fidu ja f'’Alla
 Missieru, u ie'or li jid'ol wa'du, wa'du!

Is-Salmista g'andu esperjenza tal-g'e!ubijiet
 ta'’Alla. &afna drabi, t-Talb tag'na, li
 dejjem jinstema'’, ikollu, il-da, ri|ultat differenti minn dak li ridna
 a'na. Imma r-ri|ultat mag'lul minn Alla
 hu dejjem a'jar minn dak li kieku konna nag'llu a'na. G'alhekk dan is-Salm jg'id: “Kunu afu li
 l-Mulej wera tjeba kbira mieg'i.” (v.
 4). Forsi mhux e|att kif stennejt, imma
 b'’mod aqwa g'ax Hu jara iktar minna.

&afna huma dawk, forsi a'na mag'hom, li ma
 jissaportux il-prekarjetà u l-insigurtà li wie'ed jistenna l-g'ajnuna ta'’Alla
 bla ma jaf meta se tasal. Lkoll nafu xi
 jfisser dan. Ilkoll f'qar fil-Fidu u
 l-Fidu ja. Malajr naqtg'u qalbna
 mill-Mulej u nag'mlu b'an-nies ta'’Betulja fl-Istorja ta'’uditta li taw
 “time-limit” lil Alla: “Jekk ma tg'inniex sa 'amest ijiem o'ra, nag'mlu dak li
 g'andna nag'mlu...” (ud. 7, 31). Imma min hu g'ani fil-Fidu ja, g'andu s-sliem
 g'ax jaf f'’Min qed jafda. “Nimtedd u
 norqod minnufih fis-sliem, g'ax int wa'dek, Mulej, fis-sod taqeg'edni.” (v. 9).

Ritornell: Ix'et id-dawl ta'’wi ek fuqna,
 Mulej.

Salm 4

We!ibni,
 meta nsejja'lek,

Alla
 tal-!ustizzja tieg'i;

o'ro!ni
 fil-wisa' meta nkun imdejjaq,

'enn
 g'alija u isma' talbi.

Kunu
afu li I-Mulej wera tjeba kbira mieg'i;

jismag'ni
I-Mulej meta nsejja'lu.

&afna
jg'idu: "Min jurina r-ri|q?"

Ix'et
fuqna, Mulej, id-dawl ta' wi ek.

Int
nissilt I-hena f'qalbi,

aktar
mill-kotra tal-qam' u I-inbid tag'hom.

Nimtedd
u norqod minnufih fis-sliem.

It-Tieni
Qari

B'alissa,
waqt li int qed taqra dawn in-noti, qed isse" xi 'ala tal- g'aleb.
Kristu, id-Difensur tieg'ek, Dak li dejjem jilqa’ g'alik u jifhmek, b'alissa stess, qieg'ed
juri I-pjagi tieg'u quddiem il-Missier u b’le'en imqanqal jg'idlu: “Jien g'al
din il-bniedma, g'al dan il-bniedem, tajt Demmi kollu! Jien, lilek Missier, obdejtekk sal-qieg' nett
tal-eljstenza tieg'i biex nirba' mertu g'alih/g'alha. It-Tbatija, il-Mewt u I-Qawmien tieg'i jien
qed noffrihom issa g'al dan/din biex tinjel il-Grazzja tieg'ek u ddawwal
I-g'ajnejn im ajpra tal-bnedmin.”

Il-Kelma
li lejja ta ertana li g'andna li dan id-Difensur tal-g'aleb, I-avukat
meravilju| tag'na li qed jiddefendina quddiem Missieru. “Min se jifridna mill-lm'abba ta’ Alla?”
(Rum. 8, 35). Meta hu tana kollox
’lbnu; meta hu ma qag'adx ja'sibha u offriH b'ala tpattija g'alina fuq I-altar
tal-Qdusija sabiex jien u int nidhru !usti quddiemU... meta tana dan kollu, kif

sejjer ma j'arixx lejn Ibnu li jid'ol g'alina?

San Pawl jg'id: 'G'ax jiena jgur li la l-mewt u la l-'ajja, la l-an!li u la l-qawwiet, la l-mien t'issa u la ta' li lej, la setg'at, la l-g'oli u lanqas il-fond, u ebda 'liqa o'ra ma jistg'u qatt jifirduna mill-Im'abba ta' Alla li dehret fi Kristu esù Sidna.' (Rum. 8, 38-39). Jekk tassew nemmnu dan fil-fond ta' qalbna, kif nistg'u nidinbu? Kif nistg'u na'sbu 'ajin f'Alla?

San

wann l-Evan!elista, f'din l-Ewwel ltra tieg'u, jg'id li min 'jag'raf' lill Kristu, min 'jafu' mill-qrib, dan ma jistax jidneb, ma jistax ma jljommx il-kmandamenti tieg'u (ara v. 4). Dan jilri g'ax iktar kemm tikber il-Fidi fina, iktar jil! Hu jg'ammarr fina u a'na tassew insiru Tempju tieg'U. Allura a'na jkollna l-Grazzja mbierka li naraw lill-proxxmu kif jarah esù, li n'ennu kif i'enn esù, li ma npattux kif qatt ma patta esù, e .

Dawn

l-affarijiet mhumiex fantasija. Il-Kelma ta' Alla titkellem fuq 'wejje! pratti i, fuq il-ajja.

Qari

mill-Ewwel ltra ta' San wann Apostlu. 2, 1-5a

Uliedi, dan qieg'ed niktibhulkom biex ma tidinbux; imma jekk xi 'add jidneb, a'na g'andna Difensur quddiem il-Missier, lill esù Kristu, il-lust. U hu j'allas g'al d'ubietna, mhux g'al tag'na biss, i'da wkoll g'al dawk tad-dinja kollha. U b'dan nafu li nag'rfu 'l esù: jekk inljommx il-kmandamenti tieg'u. Min jg'id "Jiena nafu" u ma jljommx il-kmandamenti tieg'u, hu giddieb u l-verità m'hijjex fih. I'da kull min iljomm il-kelma tieg'u, fih hemm tassew l-im'abba ta' Alla fil-milja tag'ha.

Evan!elju

Kristu miet biex a'na jkollna l-ma'fra tad-d'ubiet. Min ma jemminx dan ikun qed jidneb kontra l-Ispirtu s-Santu g'ax ikun qed igiddeb il-Kelma li hi ispirata

minnU. Il-Ma'fra ma tilix b'al meta
 wie'ed ifaqqa' subg'ajh. Meta Alla ja'fer, Hu ikun qed i'allas prezz qares. Kull darba!
 G'ax id-dnub hu dejjem kontra l-Qdusija u kontra l-ajja. Fil-Qdusija biss hemm il-ajja. Barra mill-Qdusija, fid-dnub,
 hemm
 il-Mewt. Alla ma jistax ibiddel dan. Hu ma jistax jg'id: 'nirran!a illi anke
 fid-dnub il-bniedem jibqa'aj, qisu ma !ara xejn. 'nag'mel li d-dnub ma jkollux
 il-konsegwenza tal-mewt. Alla dan ma
 jistax jag'mlu g'ax ikun imur kontra l-Li! tal-Qdusija. Fil-Qdusija biss hemm il-ajja vera, nerla';
 nirrepeti.

Issa biex il-midneb jirritorna lura mhi 'ala fa li xejn. Hemm kont, hemm dejn 'jitt'allas. Kull meta dnibt, jien mitt. Kif
 u min se jer!a jag'tini l-ajja? Jien, lili nnifsu? Impossibbli.
 Il-Ma'fra t'fisser 'ritorn lura lejn il-ajja tal-Qdusija'. Min se jda'al lili, ma'mu! bid-dnub,
 fil-Qdusija. Jien ma nistax nid'ol. Hu 'dan il-mod li forsi xi f'it nistg'u
 nifhmu r-ra!uni l-g'ala Kristu kellu j'batu tant, u Hu li hu l-ajja nfisha,
 kellu j'edi 'ajtu fuq Salib g'al kull individwu. L-ebda bniedem ma seta jifdi lilu nnifsu,
 daqskemm l-ebda mejjet ma jista' j'qajjem lilu nnifsu. Il-Ma'fra tinag'ta g'ax xtrahielna Kristu fuq
 is-Salib. Dejtna !ie m'allas g'ax 'allsu
 Alla nnifsu fi Kristu.

Min hu konxju ta' d'nbu u tassew g'andu
 l-Indiema, jg'o|| il-Kliem qaddisa li bih jag'laq il-Van!elu tal-lum:
 'Lill-!nus kollha, ibda minn erusalem, tixxandar f'!smi l-indiema
 g'all-Ma'fra tad-dnubiet.' (v. 47). Min g'andu l-Grazzja li j'ossu 'ati quddiem
 Alla, jiggranfa mal-Misteru tal-G'id ta' Kristu g'ax hawn u hawn biss teljisti
 l-Ma'fra g'alih. 'n nkunu nafu li jekk
 inqerru bis-serjeta, is-Sagrament inaddafna minn kull dnub bis-sa'a tal-merti
 miksuba g'alina fus is-Salib minn Kristu.

Versett:
 Hallelujah. Mulej esù, fissrilna
 l-Iskrittura; 'e!!ilna qalbna, int u tkellimna. Hallelujah.

Qari mill-Evan!elju ta' San Luqa. 24, 33-48

'dak il-|mien : Id-dixxipli kienu qeg'din itarrfuU
 huma x'kien !ralhom fit-triq, u kif
 kienu g'arfuh fil-qsim tal-'ob].

Kif
 kienu g'adhom jtkellmu, esù nnifsu waqaf f'nofshom u qalilhom: "Is-sliem

g'alikom!" Huma twerwru bil-bija' g'ax 'asbu li qeg'din jaraw
xi fanta|ma. I|da hu qalilhom: "G'aliex t'awwadtu? G'aliex dan
it-t'assib kollu f'qalbkom? Araw idejja u ri!lejja. Jiena hu!
Missuni, u ifhmuha li l-ispirtu ma g'andux la'am u g'adam b'alma qeg'din taraw
li g'andi jien." Huwa
u jg'idilhom dan, uriehom idejh u ri!lejh. I|da billi huma, fil-fer'
tag'hom, kienu g'adhom ma jridux jemmnu u baqq'u mistag'!ba, qalilhom:
"G'andkom xi 'a!a ta' l-ikel hawn?" Huma ressqulu quddiemu bi a 'uta mixwija, u hu
'adha u kielha quddiemhom.

Mbag'ad

qalilhom: "Meta kont g'adni mag'kom g'edtilkom dawn il-kelmiet, 'Je'tiel!
li jse" kull ma nkiteb fuqi fil-Lili ta' Mosè, fil-Profeti u fis-Salmi.'

"

Mbag'ad

fet'ilhom mo''hom biex jifhmu l-Iskrittura. U qalilhom: "Hekk
kien miktub, li l-Messija jbati u fit-tielet jum iqum
mill-imwiet, u li l-indiema g'all-ma'fra tad-dnubiet tixxandar
f'ismu lill-!nus kollha, ibda minn erusalemm. Intom xhud ta'
dan.